**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO RŪMAI**

Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetui 2026-11-13 Nr. 1.02-0397

**DĖL EUROPOS KOMISIJOS KOMUNIKATO „ES GYVULININKYSTĖS STRATEGIJA“**

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai (toliau – Rūmai), susipažinę su Europos Komisijos 2026 m. liepos 7 d. komunikatu „ES gyvulininkystės strategija“ (COM(2026) 576 final) (toliau – Strategija), iš esmės pritaria jame numatytoms gyvulininkystės sektoriaus konkurencingumo, atsparumo, tvarumo ir ilgalaikio gyvybingumo stiprinimo kryptims. Teigiamai vertiname tai, kad Strategijoje pripažįstama gyvulininkystės svarba apsirūpinimo maistu saugumui, kaimo vietovių ekonominiam ir socialiniam gyvybingumui, biologinės įvairovės išsaugojimui bei Europos Sąjungos strateginiam savarankiškumui. Vis dėlto, Rūmų vertinimu, siekiant, kad šie tikslai būtų įgyvendinti praktikoje, būtina aiškiau apibrėžti sektoriaus gamybinių pajėgumų išsaugojimo prioritetą ir numatyti konkrečias, skirtingų gyvulininkystės šakų poreikius atitinkančias įgyvendinimo priemones.

**1. Dėl gyvulininkystės gamybos pajėgumų išsaugojimo ir ekonominio gyvybingumo**

Gyvulininkystės gamybos pajėgumų išsaugojimas, ūkių ekonominio gyvybingumo užtikrinimas ir apsirūpinimo vietine produkcija stiprinimas turėtų būti laikomi vienais esminių ES žemės ūkio politikos prioritetų. Aplinkosaugos ir gyvūnų gerovės tikslų įgyvendinimas neturi būti atsiejamas nuo ekonominių sąlygų, kuriomis ūkininkai gali tęsti ir plėtoti gamybą. Todėl, rengiant ir įgyvendinant naujas politikos priemones, būtina vertinti jų poveikį gyvulininkystės ūkių pelningumui, gamybos apimtims, gyvulių skaičiui, ūkių struktūrai ir sektoriaus konkurencingumui.

Atsižvelgiant į tai, svarbu užtikrinti, kad ES ir nacionalinėmis priemonėmis būtų ne tik skatinamas gyvulininkystės ūkių prisitaikymas prie naujų reikalavimų, bet ir sudaromos realios ekonominės paskatos išsaugoti esamus bei kurti naujus gamybos pajėgumus. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas regionams, kuriuose gyvulininkystė yra svarbi kaimo ekonomikos, užimtumo ir tradicinio ūkininkavimo sistemų išsaugojimo sąlyga.

**2. Dėl finansavimo prieinamumo ir skirtingų gyvulininkystės šakų specifikos**

Pritariame Strategijoje įvardytam poreikiui mažinti gyvulininkystės sektoriaus investicijų trūkumą ir svarstyti specialios finansinės priemonės sukūrimą. Vis dėlto, Rūmų vertinimu, būtina užtikrinti, kad būsimos investicinės paramos priemonės būtų realiai prieinamos visų gyvulininkystės šakų ūkiams, nepriklausomai nuo jų dydžio, gamybos masto ar taikomos ūkininkavimo sistemos.

Gyvulininkystės sektorius nėra vienalytis – skirtingoms jo šakoms būdingi nevienodi investiciniai poreikiai, gamybos ciklai, ekonominės galimybės ir veiklos rizikos. Todėl bendri projektų atrankos kriterijai ne visada užtikrina lygiavertes galimybes smulkiems ir vidutiniams šeimos ūkiams konkuruoti su stambiais gamintojais. Atsižvelgiant į tai, siūlome numatyti galimybę taikyti atskiras finansavimo kryptis, tikslinius kvietimus arba diferencijuotus projektų atrankos kriterijus, atitinkančius konkrečių gyvulininkystės šakų specifiką.

Taip pat svarbu, kad 2028-2034 m. ES finansavimo laikotarpiu būtų užtikrintas pakankamas negrąžinamosios investicinės paramos prieinamumas ūkių modernizavimui,



Asociacija
Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 135199748
K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, Lietuva, Lithuania
Tel. (8 37) 400 351
Phone +370 37 400 351
Faks. (8 37) 400 350
Fax +370 37 400 350
El. paštas zur@zur.lt
http://www.zur.lt
PVM mokėtojo kodas LT351997412
Atsiskait. sąskaita Nr. LT717300010002241806
AB Swedbank bankas, banko kodas 73000

biologiniam saugumui, gyvūnų gerovei, veislininkystei, skaitmenizavimui ir aplinkosaugos reikalavimų įgyvendinimui. Nauji privalomi aplinkosaugos ir gyvūnų gerovės reikalavimai turėtų būti nustatomi tik įvertinus jų ekonominį poveikį, užtikrinus atitinkamų finansavimo priemonių prieinamumą ir numačius pagrįstus pereinamuosius laikotarpius. Prioritetas turėtų būti teikiamas technologinei pažangai, inovacijoms ir faktiniam poveikio aplinkai mažinimui, o ne gyvulininkystės gamybos ribojimui.

**3. Dėl gyvulininkystės sektoriaus atsparumo, biologinio saugumo ir gyvūnų apsaugos**

Pritariame Strategijoje numatytam siekiui stiprinti gyvūnų ligų prevenciją, biologinį saugumą ir rizikos valdymo priemones. Tačiau, siekiant užtikrinti realų sektoriaus atsparumą, būtina ne tik plėtoti prevencines priemones, bet ir užtikrinti veiksmingus ekonominių nuostolių kompensavimo mechanizmus, kai dėl gyvūnų ligų protrūkių ar kompetentingų institucijų taikomų veiklos apribojimų ūkininkai patiria reikšmingų nuostolių. Taip pat svarbu užtikrinti veterinarijos paslaugų ir kvalifikuotų specialistų prieinamumą kaimo vietovėse, numatant atitinkamas finansines paskatas.

Atskirai atkreipiame dėmesį į laukinių gyvūnų, ypač stambiųjų plėšrūnų, daromą žalą ūkiniams gyvūnams. Ši problema ypač aktuali ekstensyviai gyvulininkystei. Pasikartojantys plėšrūnų išpuoliai lemia tiesioginius ekonominius nuostolius, didina ūkininkų darbo sąnaudas, kelia grėsmę gyvūnų gerovei ir mažina ūkių motyvaciją tęsti ganymu grindžiamą veiklą. Todėl siūlome Strategijos įgyvendinimo priemonėse numatyti ilgalaikį prevencinių apsaugos priemonių finansavimą, įskaitant tradicines ir technologines apsaugos priemones, taip pat veiksmingus probleminių plėšrūnų valdymo mechanizmus, užtikrinančius operatyvų atsakingų institucijų reagavimą, laikantis ES aplinkosaugos teisės aktų. Kartu būtina tobulinti laukinių gyvūnų daromos žalos registravimo ir stebėsenos sistemą.

**4. Dėl veislininkystės, genetinių išteklių išsaugojimo ir skaitmenizavimo**

Teigiamai vertiname Strategijoje pabrėžiamą inovacijų, skaitmenizavimo ir gyvulininkystės produktyvumo didinimo svarbą. Vis dėlto, šie tikslai turėtų būti glaudžiau siejami su kryptingu veislininkystės skatinimu, genetinių išteklių išsaugojimu ir jų praktiniu panaudojimu ūkiuose.

Veisimo programų įgyvendinimas, gyvulių kilmės ir produktyvumo apskaita, genetinės vertės nustatymas bei veislinių gyvūnų įsigijimas reikalauja papildomų finansinių ir darbo išteklių. Šių veiklų rezultatai svarbūs ne tik atskiriems ūkiams, bet ir viso sektoriaus produktyvumui, genetinei įvairovei bei ilgalaikiam konkurencingumui. Atsižvelgiant į tai, siūlome numatyti tikslines ekonomines paskatas ūkininkams, dalyvaujantiems patvirtintose veisimo programose, remti veislinių gyvūnų įsigijimą ir bandų genetinės kokybės gerinimą, taip pat užtikrinti tinkamą vietinių ir nykstančių veislių genetinių išteklių išsaugojimą.

Ne mažiau svarbu plėtoti integruotas veislininkystės informacines sistemas, užtikrinančias gyvulių kilmės, produktyvumo, reprodukcijos ir genetinio vertinimo duomenų prieinamumą bei mainus tarp valstybinių registrų ir pripažintų veisimo organizacijų. Tokios sistemos sudarytų sąlygas efektyviau įgyvendinti veisimo programas, mažinti administracinę naštą ir spartinti genetinę pažangą.

**5. Dėl vietinių gyvulininkystės produktų vertės grandinių ir sąžiningos konkurencijos**

Pritariame Strategijoje numatytam siekiui stiprinti vietines gyvulininkystės produktų vertės grandines, plėtoti perdirbimo infrastruktūrą ir gerinti ūkininkų padėtį maisto tiekimo grandinėje. Šiuo požiūriu ypač svarbu skatinti mažo pajėgumo ir mobiliųjų skerdyklų plėtrą, vietinio perdirbimo pajėgumus bei trumpąsias maisto tiekimo grandines. Ribotas skerdimo ir perdirbimo paslaugų prieinamumas, ypač regionuose, mažina ūkių galimybes savarankiškai realizuoti produkciją, kurti didesnę pridėtinę vertę ir išlaikyti vietinę gamybą. Todėl siūlome, rengiant Komisijos numatytą skerdyklų plėtros veiksmų planą, numatyti konkrečias finansines ir reguliacines priemones mažo pajėgumo bei mobiliųjų skerdyklų steigimui ir veiklai skatinti, užtikrinant proporcingų higienos ir kitų reikalavimų taikymą.

Taip pat būtina stiprinti pirminių gamintojų derybines galias, skatinti kooperaciją ir užtikrinti sąžiningesnį pridėtinės vertės bei papildomų gamybos sąnaudų pasidalijimą maisto tiekimo grandinėje. Gyvulininkystės produktų gamintojų konkurencingumui užtikrinti svarbu mažinti priklausomybę nuo importuojamų gamybos išteklių, skatinti vietinių pašarinių žaliavų naudojimą ir plėtoti žiedinės bioekonomikos sprendimus.

Be to, pritariame siekiui užtikrinti sąžiningesnes konkurencijos sąlygas tarptautinėje rinkoje. Importuojamai gyvūninės kilmės produkcijai turėtų būti taikomi lygiaverčiai esminiai gamybos standartai, ypač gyvūnų gerovės srityje, kartu užtikrinant griežtą ES maisto saugos reikalavimų vykdymo kontrolę ir laikantis tarptautinių prekybos įsipareigojimų.

**6. Dėl skirtingų gyvulininkystės sektorių interesų atstovavimo ir Strategijos įgyvendinimo stebėsenos**

Rūmų vertinimu, Strategijos įgyvendinimas turėtų būti grindžiamas nuolatiniu ir visapusišku socialinių partnerių bei gyvulininkystės sektoriaus atstovų įtraukimu. Svarbu užtikrinti, kad formuojant ES ir nacionalines politikos priemones būtų atsižvelgiama ne tik į ekonomiškai didžiausių gyvulininkystės šakų, bet ir į smulkiųjų bei vidutinių ūkių, ekstensyvios gyvulininkystės, veislininkystės organizacijų ir kitų sektoriaus dalyvių interesus. Todėl siūlome užtikrinti sistemingą skirtingų gyvulininkystės šakų atstovų dalyvavimą Komisijos numatytos gyvulininkystės darbo grupės veikloje ir tolesniame Strategijos priemonių rengimo procese.

Taip pat svarbu nustatyti aiškius Strategijos įgyvendinimo rezultatų vertinimo rodiklius, apimančius gyvulininkystės ūkių ir gyvulių skaičiaus, gamybos apimčių, investicijų, ūkininkų pajamų ir apsirūpinimo vietine produkcija pokyčius. Reguliari šių rodiklių stebėsena turėtų sudaryti pagrindą laiku koreguoti politikos priemones, jeigu jos neužtikrina sektoriaus ekonominio gyvybingumo, gamybos pajėgumų išsaugojimo ir ilgalaikio konkurencingumo.

**Apibendrindami tai, kas išdėstyta, Rūmai laikosi pozicijos, kad Strategijos įgyvendinimas turi būti orientuotas ne tik į sektoriaus prisitaikymą prie naujų reikalavimų, bet ir į ilgalaikį konkurencingos, ekonomiškai gyvybingos ir įvairiapusės gyvulininkystės išsaugojimą bei plėtrą. Atsižvelgdami į tai, prašome Seimo Kaimo reikalų komiteto įvertinti pateiktas pastabas ir pasiūlymus svarstant Strategiją bei paraginti Žemės ūkio ministeriją į juos atsižvelgti formuojant Lietuvos poziciją dėl Strategijos ir rengiant jos įgyvendinimo priemones.**

Pagarbiai

Direktorius Sigitas Dimaitis

Modestas Rezgys, tel. +370 699 17769, el. p. m.rezgys@zur.lt